

MASARYKOVA UNIVERZITA

FILOZOFICKÁ FAKULTA

BRNO

## Seminární práce

Analýza časopisu

### **Central European History**

Předmět: Úvod do moderních dějiny

Zadavatel: Mgr. Tomáš Dvořák, Ph.D.

Jméno: Denisa Hlobilová

UČO: 437772

## **Základní charakteristika**

Central European History je časopis čtvrtletně vydávaný nakladatelstvím Cambridge University Press jménem konference skupiny pro dějiny střední Evropy v americké historické asociaci. Cambridge University Press je nejstarší nakladatelství na světě. Bylo založeno roku 1534 Jindřichem VIII. V současné době produkuje okolo 200 časopisů a přes 2000 knih ročně.

## **Editoři**

Časopis byl založen roku 1968 a prvními editory byly Andrew I. Port a Julia Torrie. Andrew Port, premiant univerzity Harvard, je editorem časopisu do současnosti a v minulosti sloužil jako editor recenzí v German Studies Review, což je světové nejznámější časopis, který se zabývá studii německy mluvících zemí.<sup>1</sup> Julia Torrie, absolventka univerzity Harvard, je v současnosti též editorkou časopisu a specializuje se na dějiny Německa a Francie v moderní době.<sup>2</sup>

## **Struktura časopisu**

Central European History nabízí studie, jejich recenze a recenze knih, přičemž recenze zaplňují většinu obsahu čísla časopisu. Ojedinele se objevují různé memoáry nebo nekrology.

Co se týče délky jednotlivých článků, tak studie dosahují v průměru 20 stran a bývá jich v jednom čísle okolo tří až čtyř. Zatímco recenzí, v délce jedna až dvě strany, je v jednom čísle většina. Jedno číslo časopisu tak zabere okolo 100 – 150 stran.

## **Zaměření časopisu**

Tematicky nelze jednohlasně říci, na co se recenze zaměřují. Ve velké většině se ovšem jedná o nacismus, postavení žen v Německu, obecně výzkum genderu a dále i již zmiňovaná témata jako výmarská republika nebo židovství. Co se týče témat, která se nejčastěji vyskytují v studiích, jsou uvedeny níže.

Časopis se převážně zaměřuje na dějiny Německa a Rakouska od středověku po současnost. Při čemž nejčastěji jsou zastoupeny moderní dějiny, konkrétněji od roku 1930 po rok 1989. Sporadicky se také objevují témata z raného novověku, přičemž nejčastěji jde o

---

<sup>1</sup> <http://clas.wayne.edu/aiport> (citováno 20. 11. 2015)

<sup>2</sup> [http://www.germanstudies.ca/index.php?option=com\\_mtree&task=viewlink&link\\_id=892](http://www.germanstudies.ca/index.php?option=com_mtree&task=viewlink&link_id=892) (citováno 29. 12. 2015)

témata, zabývající se náboženskými reformami a třicetiletou válkou. Co se týče témat z dějin moderních, tak zde bychom našli články především k dějinám výmarské republiky (příklady jsou uvedeny na str. č. 5, 6) a články pojednávající o židovském obyvatelstvu v Německu a Rakousku (například studie *Thomase Pegelowa – Němečtí Židové, národní Židové, rasističtí Židové? Židovství v novinách v nacistickém Německu 1933 – 1938*; nebo recenze *Donalda L. Niewyky – Pachatelé nebo oběti? Němečtí Židové a případy moderního katolického antisemitismu*).

Všechna témata se zajímají o jak historickou, kulturní, sociální, politickou, diplomatickou, intelektuální, ekonomickou a vojenskou stránku, tak i o historiografii a metodologii.

## **Profilový článek**

Jako profilový článek jsem metodou sondy vybrala článek německého historika *Rüdiger Grafa – Příběh krize ve výmarském Německu a její historiografie*. Článek byl vydaný ve 43. čísle, tj. roku 2010. Jako profilový jsem ho vybrala protože, za posledních 15 let bylo téma „Výmarská republika“ zmíněno mnohokrát. (Viz. příklady jsou uvedeny na konci práce).

Název článku je možná mírně zavádějící. Čtenář možná bude očekávat, že se bude skutečně věnovat období výmarské republiky, bude popisovat její skutečné historické události, nebo jak se krize ve výmarské republice projevila, nicméně skutečnost je trochu jiná. Článek se spíše věnuje definici slova „krize“, tomu, jak byl pojem vnímán ve výmarské republice, a to, jak mezi širokou veřejností, tak mezi spisovateli, historiky, sociology aj.

Věnuje se také historiografii. Autor článku nám chce přiblížit, kteří spisovatelé se podobnému tématu věnovali, a ve kterých knihách můžeme problematiku výmarské republiky studovat.

Z celého článku vyplývá, že krize ve výmarské republice měla velký význam. Krize prostupovala všemi oblastmi života. Dotkla se zemědělství, finančnictví, ekonomiky, politiky, ale i náboženství nebo života běžného německého občana. Krize se výmarské republice stala velmi širokým pojmem, který se užíval, když nezbyl žádný prostor pro důkladnou analýzu.<sup>3</sup>

---

<sup>3</sup> GRAF, Rüdiger: Příběh krize ve výmarském Německu a její historiografie. *Central European History* 43, 2010, s. 592 – 615.

V letech 1918 – 1933 bylo vytištěno více než 370 knih, které mají slovo „krize“ v názvu. Je tedy možné si odvodit, jak moc si lidé ve v ýmarské republice této problematiky všímali.

Ve v ýmarském Německu byla krize vnímána jako tzv. explanandum a explanaris. Tedy něco co, co musí být vysvětleno a něco, co má objasňující hodnotu.

Krize v historiografii „v ýmarského Německa“

Na úvod bych ráda zdůraznila, že všechny studie se snaží analyzovat krizi ve v ýmarské republice, ale i mimo ní. Je studováno jak negativní, tak i pozitivní pochopení termínu. Nejproblematictější vylíčení krize najdeme v knize německého historika *Detleva Peukerta – History of crisis of classical modernity*. Nové studie vysvětlují, že v ýmarská krize by neměla být vnímána jako pesimistická, ani jako předchůdce národního socialismu. Slovo krize by nemělo být užito ani pro potřebu vysvětlit další v ývoj Německa. Nicméně v širokém povědomí lidí byla krize vnímána jako něco negativního, často byla krize určitým důkazem, že je forma života ve v ýmarské republice nemocná a že je to „konečná zastávka“, na druhou stranu můžeme hovořit i pouze tzv. „dočasné horečce“ (například, když ve Švédsku byla obnovena švédská demokracie). Nicméně pomocí krize je možno vysvětlit, jak došlo k erozi tradičních společností nebo spojeneckých stran. Jednoznačně je tedy těžké určit, jak krizi vnímat, jestli pozitivně nebo negativně.

Například *Rudolf Olden*, vedoucí novinář německého liberálního časopisu *Berliner Tageblatt*, ve své knize *Prophets in german crisis*, viděl krizi jako zbraně racionality, které bývaly kdysi ostré, jsou nyní tupé. Stejný názor o 50 let později představil *Ulrich Lince*. Krize často značila jisté očekávání do budoucna. Vytvářela nejasnosti, pesimismus, nejistý věk. Tyhle myšlenky vedli často až k utopickým a stabilním vizím.

Definice krize

Etymologický termín odporuje klasickému užití v historiografii. Moment, ve kterém budoucnost zůstává otevřená, jsou vždy dvě možné alternativy. Buď „špatná“ nebo „dobrá“. Historiky vždy zajímá „zápletka“, tedy hlavní bod jejich vyprávění. Koncepty krize vždy obsahují nějakou diagnózu a prognózu. Diagnóza krize není popsateľná, ale krátké podívání na ni umožňuje pochopení celé problematiky krize.

Krize má tři důsledky na budoucnost. První důsledek je doba a nejistota, ve které jsou všechny možnosti stejné. Druhým důsledkem je ukončení nejasností a připuštění faktu, že budoucnost nastane, ať je dobrá nebo zlá. Třetím důsledkem je samotná definice, že krize

definuje současnost jako dobu, ve které se chovat tak, aby se předešlo nežádoucímu a umožnilo se žádoucí.

Padesátá léta 20. století definovala krizi jako kritickou, když dosáhneme jejího bodu nemoci.

Současná konstrukce krize ve výmarském Německu

Je složité najít prominentního autora, který používá krizi jako pesimistickou nebo autora, který ji používá jako fatalistickou. Ale vize budoucnosti může být realizována, protože budoucnost už začala. Všichni, jenž debatovali ohledně krize, si nechávali možné pozitivní konce.

Například o krizi v roce 1932 Hitler předpověděl, že povede do bezedných konců barbarismu a hniloby lidstva. Objevuje se i teorie tzv. „buď a nebo“, která je vysvětlena i v Hitlerově knize Mein Kampf, kde je jasně vysvětleno, co s židovským obyvatelstvem. Mají na výběr, ale neexistuje žádné vyjednávání. Tato konstrukce krize byla nejvíce populární mezi intelektuály a politiky (jak levice, tak pravice). Tyto teorie byly optimističtější, utopičtější, resp. tyto vize chtěly být realizovány v budoucnosti. Krize byla například národními socialisty viděna jako nezbytný produkt k založení třetí říše.

Závěrem lze říci, že pro historiky je žádoucí adoptovat historické diagnózy krize ke svým vlastním strukturám. Současníci ve výmarské republice neužívali krizi ve smyslu něčeho horšího nebo jako zkázu, ve které byl tento termín vyobrazován jako předek národního socialismu. Výmarští intelektuálové a politikové vnímali současnost jako dobu rozhodování mezi něčím exkluzivním a nějakou možností, jak motivovat lidi, aby přivedili tužebnou možnost a předešli nechtěnému.

Výmarská krize by měla být pochopena jako produkt lidí, kteří ji diagnostikovali, a ne jako faktory, které mohou být užity k vysvětlení výmarského kolapsu. Objevuje se i povrchní názor, že krize vede k destrukci republiky. Diagnózy krize zdramatizovaly přítomnost a historici musí analyzovat tento proces. Otázkou zůstává, které teorie jsou nejlepší? Jedinou odpovědí zůstává, že bychom historikovy teorie neměli vnímat jako popis minulostí, ale ani je brát jako historické vyprávění.

## Další podobné články

Jako další autory zabývající se tématem výmarská republika jsem vybrala následující:  
*Rok 1982/1: Larry Peterson: Práce a konec výmarské republiky: Případ KPD v listopadu 1928 uzamčený v Rýnsko – westfálském průmyslu železa o oceli*

Článek se zabývá počátkem rozpuštění výmarské republiky na základě německých zaměstnavatelů v Rýnsko – westfálském průmyslu. Nejsilnější skupina německých kapitalistů napadla parlamentní koalici, aby ukončila rozšiřování sociálně ekonomických reforem, obzvláště těch, které byly zavedeny na konci první světové války.

*Rok 2002/4: Sean A. Forner: Válečné připomínky a republika v krizi: výmarská republika a nová stráž.*

Tato studie reflektuje konec první světové války, resp. vzdává hold obětem války. Na jejich památku by měli Němci najít pouto a sjednotit se jako lid poválečného období. Tak zvolal jeden konzervativní nacionalistický zástupce v Berlíně 1927.

*Rok 2009/2: Moritz Föllmer: Sebevražda a krize ve výmarském Berlíně*

Jak již název studie napovídá, článek se věnuje sebevraždám v Berlíně. Sebevražda se objevuje jako reakce na temnější aspekty městské modernity, resp. odpověď jedince na kapitalistické vykořisťování nebo osobní drama v jinak dobře fungující metropoli. V řadě románů se objevuje prvek sebevraždy (např. román Vicki Baum – Grand Hotel). Dokonce i několik německých studentů si vzalo život na znamení, že sebevražda byla „znamení doby“.

*Rok 2010/4: Manuela Achilles: S touhou po důvodech: Oslavování konstituce výmarského Německa.*

Dlouho byla držena myšlenka, že výmarská demokracie postrádala symbolickou nezbytnosti vázat kolektivní cítění. Podle Petera Fritzsche je výmarská republika méně kumulativní selhání než série odvážných experimentů. Již zmíněný německý historik Detlev Peukert, radil svým čtenářům, aby se nezmenšoval výmarský experiment v demokracii, ale rovněž argumentoval, že první německá republika neměla žádný zakládající rituál. Thomas Mergel také poukazuje na to, že výmarský parlament byl poznamenán družstevní atmosférou pragmatického republikanismu. Tyto názory jsou zcela v souladu s tvrzením, že racionální optimismus republikánských sil vedl k následnému podcenění síly státní moci.

## Použitá literatura a internetové zdroje

- Časopis Central European History. Dostupný z:  
<http://journals.cambridge.org.ezproxy.muni.cz/action/displayJournal?jid=CCC>  
(citováno 13. 11. 2015)
- GRAF, Rüdiger: Příběh krize ve výmarském Německu a její historiografie. Central European History 43, 2010, s. 592 – 615.
- <http://clas.wayne.edu/aiport> (citováno 20. 11. 2015)
- [http://www.germanstudies.ca/index.php?option=com\\_mtree&task=viewlink&link\\_id=892](http://www.germanstudies.ca/index.php?option=com_mtree&task=viewlink&link_id=892) (citováno 29. 12. 2015)